

Editor: Vasile Burlui

Redactor: Livia Iacob

Tehnoredactor: Alexandra Uzier

Design copertă: Ionuț Broșțianu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TOPÎRCEANU, GEORGE

Parodii originale / George Topîrceanu;

ed. îngrij. de Livia Iacob, cu o pref. de Ioan Milică. - Iași:

Cartea Românească Educațional, 2019

ISBN 978-606-8982-55-7

I. Iacob, Livia (ed.)

II. Milică, Ioan (pref.)

821.135.1

Grupul Editorial Cartea Românească

Copyright © Editura Cartea Românească Educațional, 2019

www.librariacartearomaneasca.ro/ecredu.ro

GEORGE TOPÎRCEANU

Parodii originale

Ediție îngrijită de Livia IACOB

Prefață de Ioan MILICĂ

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

Cuprins

Ioan MILICĂ: <i>Observație și virtuozitate</i>	5
În loc de prefață	13
PAGINI DIN DIFERIȚI AUTORI	15
Homer: Chinurile lui Ulise	15
Alfred de Musset: Noapte de august.....	19
Al. Depărățeanu: Vara la țară.....	24
Dimitrie Bolintineanu: Mihai Viteazul și turcii.....	29
George Coșbuc: Țiganii.....	31
Th. Speranția: Câinele ovreiului.....	34
A. Mirea: Caleidoscop.....	37
I. Unei fosile	37
II. Bustului meu.....	39
III. Răspunsul micilor funcționari.....	41
IV. Răspunsul cometei.....	43
V. Sonete.....	46
1. La cinematograful mut	46
2. Sonet teatral	47
3. Un romantic	48
VI. Sahara	49

O. Goga:	
I. Mucenicii.....	51
II. <i>Vade retro</i>	52
I. Minulescu: Trei romane pentru mai târziu	
I. Romanța automobilului.....	56
II. Romanță autumnală.....	56
III. Romanța gramofonului.....	58
M. Codreanu: Sonete parnasiane	
I. Scamatorul.....	61
II. Pagliaccio.....	62
III. Samson și Dalila.....	63
IV. Testamentul unui poet cunoscut.....	64
Mircea Dem. Rădulescu: Nocturnă	65
I.U. Soricu: Închinare	68
Cincinat Pavelescu: Epigrame	69
Lui Nigrim.....	69
Nigrim lui Cincinat.....	69
Un anonim din Craiova.....	70
Cincinat lui Nigrim & Comp.....	70
Adrian Maniu: Menajerie	71
N. Davidescu: din Cântarea omului	
I. Ploaia.....	72
II. Întoarcerea fiului risipitor.....	73
O domnișoară de pension: Misterul nopții	75
Un începător de talent: Apostrofe la lună	76

Otilia Cazimir:

I. Vis alb.....	78
II. Strofa risipită.....	80
III. Ariciul.....	81

Demostene Botez:

I. Prohod.....	84
II. Tristeți provinciale.....	86
III. Cobe.....	89

Tudor Arghezi:

I. Psalm.....	91
II. Menire.....	93
III. Utrenie.....	94
IV. Blesteme.....	95

Bacilul lui Koch..... 98

Armonii vesperale..... 109

Enigma cărților închise

- Poliritmie - 111

Poetul M. Săulescu..... 113

Fără adresă..... 114

Strofe de iarnă..... 117

distilările parodice ale miniaturiştilor din anii '20 - '30, cu superbe decoruri şi ornamente intertextuale ale *Levantului* cărtărescian.

În sfârşit, bine ar fi dacă, în cazul lui Topîrceanu, am renunţa la eticheta nedreaptă de autor de rime copilăreşti. Dincolo de butaforia comică, descoperim un poet subtil, care a ales să se exprime în esenţe concentrate, turnând adesea în forme clasice (balada, fabula, sonetul, romanţa) imagini limpezite cu inteligenţă, bunăvoinţă şi umor.

Ioan MILICĂ

În loc de prefaţă

Unui confrate

Tu nu-nţelegi, Zoile¹, râsul meu...
Într-un oraş din asfinţit, departe,
Cu mult negoţ şi ştiutori de carte,
Trăia pe vremuri un sărman evreu

Anume Baruch... Fire de elită,
În lume vieţuind ca-ntr-un pustiu, -
Ştia să taie sticlă poleită
Şi toţi nerozii îl credeau geamgiu.

Dar timpul suflă limpede ca vântul
Şi Moartea le-a grăbit metamorfoza:
Pe toţi făcându-i una cu pământul,
A transformat pe Baruch - în Spinoza.

Tu nu cunoşti, Zoile, gândul meu...
Din tine-ntreg tu faci literatură.
Oferi în studiu mica ta structură,
Naiv şi comic, ca un crustaceu.

¹ Referinţă a lui George Topîrceanu la un critic prea puţin „maiorescian”.

Ești tulbure, dar fundul ți-i aproape;
Aveam și eu (pe când mă dam pe gheață)
Obscuritatea ta – de suprafață,
Și profunzimea ta – de două șchioape.

Iar azi lirismul meu e clar, vezi bine,
Căci tuturor își dăruie secretul,
Dar ca să poți ceti cândva în mine
Tu nu-mi cunoști, Zoile, alfabetul.

Zadarnic dar ne-amestecă vultoarea,
Noi nu putem urma același țel...
Și dacă totuși ți-am făcut onoarea
Acestor aspre stihuri de oțel, –

Când îmi citești poemele și proza
Gândește-te la geamul lui Spinoza.

1922

PAGINI DIN DIFERIȚI AUTORI

Homer: **Chinurile lui Ulise**

Fragment apocrif din *Odiseea*,
în hexametri și pentametri

...Astfel corabia-n fugă plutea cu ușoarele-i pânze
Doldora pline de vânt, peste noianul de ape.

Singur pe navă prudentul Ulise privea
cu-ntristare,

Cât ți-i oceanul de larg, zările fără catarguri.

Căci părăsind pe frumoasa Calipso cea
aprigă-n șolduri

(Pentru că nu-i mai plăcea) și navigând
la-ntâmplare

Trei săptămâni împlinite departe de țărături, eroul

Nu mai zărise de-atunci dulce obraz de femeie...

Cum, la sfârșit de ospăț, muritorul aruncă la mătê

Restul juncanului fript, fără să-i treacă prin minte

Că mai apoi flămânzind cerceta-va-n zădar
să găsească

O bucățică de zgârci ca să-și astâmpere foamea;

Astfel eroul simțise de-amor că lehamite-i este

Cât l-a avut din belșug lângă Calipso, iar astăzi

Jalnic striga peste valuri de dorul histerice nimfe

Care-l ținuse captiv, ca să-l iubească cu sila:
 „Cine m-a pus să te las și să plec pe pustiile ape
 Fără să știu încotro, nici până când rățăci-voi?
 Valul ușor clipotind îmi aduce zadarnic aminte
 Sunetul glasului tău, blondă și dulce Calipso!
 O, ce neghiob am putut într-o clipă să fiu de-a
 lăsare,
 După himere-alergând, nimfa cea grasă din mână!
 Geaba umblat-am atâtea pământuri și mări
 depărtate,
 Asta să-mi fie de-acum pentru-nvățare de minte...”
 Deci cam în chipul acesta plângând cu bărbată
 strigare
 Bietul Ulise gemea, gata să sară în valuri.
 Cel ce cu agera-i minte sub zidul troian născocise
 Gloaba cea mare de lemn care-a pătruns în cetate¹,
 Nu era-n stare acum, la strâmtoare fiind,
 să găsească
 Vai! niciun mijloc onest pentru-a scăpa de ispită.
 Nobilu-i trup se zbătea, legănat de mișcările navei,
 Pradă destinului orb și nemiloasei *Ananghi*...²

¹ Lucruri expuse pe larg în traducerea d-ui Murnu,
 Harnicul nostru tălmăci care-a tradus *Iliada*,
 Carte ce fu minte-naș premiată cu premiul cel mare,
 Pentru că suntem un stat eminamente agricol... (n. a.).

² Zeița sortii.

*

Dar din lăcașu-i divin de pe vârful Olimpului
 falnic,
 Fiica mărețului Zeus, Pallas-Atena-nțeleapta,
 Cea care-i poartă de grijă la orice nevoie, îl vede
 Cum rățăcește pe mări, singur – cu mâna
 pe cârmă...
 Iată-așadar că din valul adânc răsărind fără veste,
 Ca un agil cufundar, fiica lui Cadmus cea mică,
 Ino, cu-trupul-gingaș s-a ivit scuturându-și în soare
 Părul ei galben și ud leoarcă de apă amară.
 – O, nestatornice fiu al bătrânului rege Laerte!
 Ce curioase idei vin să-ți întunece mintea?
 Oare puține răbdări pân-acum pribegind
 îndurat-ai,
 Ca să te-arunci în adânc pentru o treabă ca asta?...
 Când mă gândesc ce de nopți a tânjit Penelopacea
 castă
 După doritul ei soț, care stă gata să piară,
 Nu pot răbda să te știu la-ndemână, prin apele
 mele,
 Fără să-ți dau ajutor, mare fiind filantropă!
 Iat-am venit să-ți aduc așadar un colac de salvare,
 Numai atâta mă-ntreb – dacă ți-a fi pe măsură...
 Zise și-n chip de pretext îi aruncă o mică eșarfă.
 Iar încercatul erou, fără-a-i întoarce cuvântul,
 Grabnic s-apleacă spre nimfă și cât ai clipi o ridică
 De subțiori din ocean – sus pe covertă, trăgând-o...

*

Unde zglobii împrejur clipotind se-nălțau curioase,
Nava plutea ușurel, fără pilot în lumină.
Valuri fugeau după valuri spre țărm depărtat
călătore,
Cerul era liniștit – marea pustie și verde.

1925

**Alfred de Musset:
Noapte de august**

Muza

Ridică-te, poete! Ia-ți lira și suspină.

Poetul

Dar n-am nici gaz în lampă, nici praf
de zacherlină.

Muza

Ridică-te, poete, și cântă când îți spun!

Poetul

N-ai prea găsit, o, Muză, momentul oportun!...
Ca fata când e prinsă de zbuciumări secrete,
Mă-ntorc și stau o clipă cu fața la perete,
Apoi pe partea dreaptă din nou și iar tresar...
L-am prins! Am prins dușmanul. Un singur
exemplar

Din câți m-atacă noaptea, cu hotărârea fermă
Să-mi perforeze toată sărmana epidermă!...

S-a isprăvit cu tine, făptură săltăreață!
Eu nu pot să justific obscura ta viață,
Ci doar mă uit la tine și indignat mă mir
De unde-ți vin aceste instincte de vampir,
Această-nverșunare nebună, fără scop?
De ce exiști? Și care destoinic mizantrop
Te-a inventat?... Răspunde-mi, căci dacă mă
decid

Să te trimit *ad patres*...¹

Muza

Devii insecticid!
Și stingi într-însul raza eternă de lumină
Ce tremură în toate tiparele de tină,
În forme vii de floare, de om și de insectă...

Poetul

Pe tine nu te mușcă...

Muza

Pe mine mă respectă.

Poetul

O, da, tu ești abstractă... Dar eu, sărman poet,

¹ La părinți.

De câte ori nu blestem că sunt așa concret!
De-aș fi și eu ca tine un mit, un artificiu,
Aș ignora desigur acest infam supliciu.
M-aș regăsi cu tine în propriul meu mediu,
Aș crede că din viață mă aflu în concediu...

Muza

O, mai încet!

Poetul

Răspunde, platonică amantă,
De ce mi-ai pus în mână o pană diletantă?

Muza

Să-mbraci în haină nouă simțirea ta bogată,
În versurile tale o inimă să bată
Și lacrimi, din obscura durerii adâncime,
Ca niște diamante să strălucească-n rime.
Cultivă stilul simplu și epitetul rar,
Apoi, uimit tu însuși, trimite la tipar
O carte amuzantă și plină, ca un stup,
De cugetări subtile...

Poetul

Pardon că te-ntrerup,
Dar simt că iar mă-nțeapă...

În formă ideală,
Impersonal arată-ți durerea personală
Și-n sfera artei pure, uitându-te pe tine...

Poetul

Vrei să-mi expun amorul și inima-n vitrine?
Să pângăresc în lume secretul meu tezaur,
Să-mi trâmbițez iubirea din trâmbițe de aur?
Și când în juru-mi crește o larmă ne-ntreruptă
De glasuri de durere și stigăte de luptă,-
Eu să rămân deoparte, cu ochii cătră stele,
În turnul de ivoriu al visurilor mele?...
Mai bine piară-n germen imaculatul tom!

Muza

Dar nu uită, poete, că ești poet.

Poetul

Sunt om.

Muza

Pardon! Te rog, dă-mi voie...

Poetul

Polemică deșartă:
Eu simt că iar mă-nțeapă!

Muza

Vreau artă pentru artă.

1910